

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Historia Natural

2.ª ÈPOCA

BARCELONA, OCTUBRE 1915

ANY XII — NÚM. 7

SUMARI: SECCIÓ OFICIAL: Sessió ordinària de 3 d'Octubre de 1915.—Observacions malacològiques. I. Moluscos de Olot, per *J. B. de Aguilar-Amat*.—De la barra humana descoberta anys enrera a Banyoles, per *Pere Alsius*.—Bibliografia.

SECCIÓ OFICIAL

~~~~~

SESSIÓ ORDINÀRIA DE 3 D'OCTUBRE DE 1915

Presidència del Rvnt. P. Joaquín M.ª de Barnola, S. J.
President

Assisteixen els socis Srs. Calzado, Codina, Ferrer i Dalmau, Ferrer i Vert, Folch (J.), Folch (M.), Maluquer (J.), Maluquer (S.), Rosals, Rosset, Sagarra (I.) i Tomás.

DESPAIG ORDINARI

El Sr. Secretari llegeix l'acta de l'anterior sessió, que s'aprova per unanimitat.

Avans de passar a les comunicacions científiques, el Sr. President feu avinent als socis presents que al obrir aquesta sessió comença un nou curs de activitat científica per a la «Institució» i cal tornar al treball amb dalit i constància per a portar a bon terme la tasca que'ns impòsa nostra entitat, cada jorn més apreciada, com a tingut l'ocasió de comprovar-ho al realitzar

les excursions del passat istiu: apreci que també en rebem assenyalat testimoni de part dels estrangers, als qui debem correspondre amb una justa selecció en nostres publicacions.

Visites corporatives.—Referent a lo avans indicat, cal esmentar dugues visites al nostre hostatge social. La primera la feren uns trenta mestres i mestresses assistents a les «escoles d'istiu», la vesprada que visitaren el «Centre Excursionista de Catalunya». Nostre President i el soci Sr. Rosals els hi mostraren les col·leccions instal·lades al Museu de l'Institució, i particularment aquells exemplars més notables, fent-los-hi remarcar el caràcter regional que presideix, tant en la ordenació general, com en la qualitat dels exemplars que les integren. En nom de la Junta i com a una de les finalitats primordials de l'Institució, se'ls hi oferí l'estudi i classificació del material científic aplegat en ses escoles, fomentant aixís la afició al coneixement de nostres riqueses naturals.

L'altra visita fou del Ex-President de la «Société Entomologique de France», Mr. Armand Janet, qui després de testimoniar les corals relacions que existeixen entre la Societat que pertany i la nostra Institució, manifestà son desig de fer coneixensa amb nostres especialistes que's dediquen al estudi dels Lepidòpters i Reptils. D'ençà de la sessió de Juliol no ha faltat de concórrer a totes les reunions de cada primer diumenge de mes.

COMUNICACIONS CIENTÍFIQUES

Excursió de geologia, un exemplar notable de quarç bipiramidal.—El Sr. Tomás dona compte d'una excursió que efectuà amb nostre consoci honorari, el Dr. Almera, comunicant curiosos datos sobre l'Gneis de les diverses èpoques geològiques. Mostra també un magnífic cristall de quarç bipiramidal, de catorze centímetres de longitud, trobat a Arbucies.

Sobre un supost descobriment.—El Sr. Tomás, diu que s'ha publicat recentment un treball en el «Boletín de la Sociedad Española de Historia Natural», parlant de les sals potàssiques de Suria i no fa esment dels ja publicats fa temps en nostre Butlletí, sobre aquell assumpte.

Comunicació pteridològica.—El P. Barnola diu, que en una excursió que feu per les vores del Ter a Sant Julià de Ramis, prop de Girona, anà a visitar la cova de dit nom, segons es consigna en el recull espeleològic de nostre consoci Mossèn Marià Faura, trovant-hi l'*Asplenium glandulosum* Lois. En aquesta cova, que precisament els hi serví de soplíx mentres queia una forta gotellada, tingueren la agradable sorpresa de trovar a n'en Matias Pallarés, que amb tres o quatre cavadors feia un reconeixement prehistòric, subvencionat per l'Institut d'Estudis Catalans. Amb aquesta nova cita coneixem ja dita especie, que's creia no existir a Catalunya, de tres llocs tant separats com la Vall d'Aràn, Montserrat i Girona. Aitals troballes ens indiquen sa ària de dispersió ben extensa i que s'anirà descobrint en altres indrets de Catalunya.

2. Amb ocasió de passar un jorn a Olot, vaig enterar-me de la localitat «Begudà», a poc més d'una hora de l'esmentada vila, on en Ramón Bolós cità l'*Asplenium marinum* L. No tenint el temps per anar-hi, vaig poguer revisar l'Herbari de nostre gran botànic, on efectivament hi han exemplars de dita localitat i amb la data de «Juny 1878». Es ben curiós que els trobi tant endinzada una especie, que té com *habitat* propi, segons son nom indica, els penyals de sobre la mar; en nostra terra viu desde Rosas fins al cap de Creus.

3. En la «Bora gran d'en Carreras», prop de les coves de Serinyà, recullí uns peus de «capilera» *Adiantum capillus-Veneris* L., de la var. *Visiani* Schos. et Vuk. (= *trifida* Willd.), no citada de nostra terra.

4. El soci Sr. Pardo comunica, per medi del Sr. President, haver trovat novament l'*Asplenium germanicum* Weis, el 25 d'Agost, a Setcases (Vall de Carlat, marges dels voltants de la jaça d'en Japet), on era abundant, amb la particularitat que cada mata va acompanyada d'altra d'*Asplenium septentrionale* (L.) Hoff., en la mateixa forma que'ls trovà al Montseny, (vid. Butill.) de Febrer, «l'*Asplenium germanicum* Weis, a Catalunya.»

Bolets.—El P. Barnola fa esment de grans exemplars trovats a Sarrià; l'un de *Polyperus sulfureus* B. que's fa en les branques del garrofer *Ceratonía siliqua*, de capell groc de sofre, una mica taronjat, vé a ésser una colonia que té 33 cmts. de llargaria. L'altre sembla de *Lencites flaccida* Fr., al damunt d'una bifurcació del tany d'una morera de paper *Broussonetia papyrifera*, on el vé observant d'ençà quatre anys, però sens poguer-lo determinar amb exactitut perquè sempre hi ha gent inconsiderada que'l destroça a pedrades abans d'assolir son complet desenrotllo.

Plantes noves per a la ciencia, i flora catalana.—El Dr. Font Quer, dóna compte d'una excursió als ports d'Horta i Toça de Caro, llocs molt interessants desde el punt de vista geogràfic-botànic, pel gran nombre de plantes ibèriques que tenen. Descobrí la *Queria hispanica*, Laefl., genre i especie nous per a Catalunya, i així mateix, *Festuca hystrix* Boiss. Reut., *Orchis patens* Desf. var. *orientalis* Reichb., *Rumex intermedius* DC., *Euphorbia aragonensis* Losc. Pardo, *Clypeola microcarpa* Moris., *Draba hispanica* Boiss. var. *longistyla* Pau, *Iberis Lagascana* DC. var. *longipedunculata* Pau, *Diplotaxis nudicaulis* (Lag.) Pau, *Gallium verticillatum* Danth., *Trichera subscaeposa* Willk., *Hieracium laniferum* Cav., també noves per a Catalunya. Noves per a la Ciencia ho son: *Salix tarraconensis* Pau., *Hyacinthus Fontqueri* Pau, *Hieracium tarraconense* Pau, *Armeria Fontqueri* Pau, a mes de algunes varietats i formes també noves.

Moluscs de la Comarca d'Olot.—El Sr. Sagarra llegeix un trevall del soci Sr. Aguilar-Amat, sobre la fauna malacològica d'aquella regió i en el que's citen especies interessants, com la *Testacella catalonica* Poll.

Especies del genre Unio (Mol.).—El P. Barnola mostra uns exemplars de moluscs vivalves pertanyents al genre *Unio*, per éll recullits a les vores del Ter, en el congost de Sant Julià de Ramis; els cedeix pel Museu, a fi de

que puguin ésser estudiats pels especialistes, fent remarcar que aquest grupu es poc conegut a Catalunya.

Excursió entomològica a la Vall d'Aràn.—El Sr. Codina parla de la Excursió entomològica efectuada aquest istiu a la Vall d'Aràn, en companyia de nostre soci honorari i conegut neuropteròleg P. Navàs, S. J., desde el 19 de Juliol que sortiren de Benasque, passant pel Port de la Picada alt. 2707 mts. (Brossa) enfront de la Maladeta i devallant entre congestes a la vall de L'Artiga de Lin o del Garona Jueu arribant a Les Bordes i d'allí, ja en la Vall d'Aràn, i per la bona carretera que'l remorós Garona acompanya, al poblet de Banyes de Lés, límit septentrional de la excursió, després retrocedint i visitant el poble de Bosost, pujant al Portillon fins a tocar a la frontera francesa i d'allí passant a Viella, capital de la Vall, seguint fins a Salardú i retornant novament per Viella, Les Bordes, la vall de L'Artiga de Lin, la Picada i Benasque d'ont sortiren el 27 del propi mes. Diu que la riquesa entomològica d'aquelles Valls, principalment la de l'Artiga de Lin es gran en tota mena d'insectes i que mentres estudia tot lo recullit, i que amb una relació més detallada de l'excursió oportunament serà obgete d'un interessant treball, adelanta que segons notícies rebudes del P. Navàs, son unes 120 especies i varietats les per ell recullides, i de les quines té ja estudiades i descrites 9 especies i 8 varietats noves, confiant encara augmentar aquest nombre, i també, com se comprèn, una porció d'adicions a la fauna d'Espanya i més, a la de Catalunya, acaba dient que aquesta es la excursió millor que ha fet en sa vida i que no espera ja superar-la. Entre els Ortopters aplegats allí, el Sr. Codina creu util assenyalar els següents: *Chelidura sinuata* Germ. i var. *Dufouri* Serv., *Phasgonura cantans* Fuessl., *Arcyptera fusca* Pall., *Thyreonotus corsicus* Serv., *Nemobius silvestris* F., *Platycteis sepium* Vers., *Stauroderus morio* F., *Chortippus parallelus* Zett., *Stenobothrus stigmaticus* Ramb., *Tettigonia verrucivora* L., *Oedipoda miniata* Pall., *Psophus stridulus* L.

Coleòpters nous per a Catalunya.—El mateix senyor mostra els següents coleòpters nous per a nostra fauna: Carabidits *Bembidion Fauveli* Gangl. (= *praestum* Dm. nec Dej.), Tibidabo, VII, 15 leg. Germà Benito E. C., segons el catàleg Reitter conegut dels Alps marítims. Ne té alguns exemplars de Mallorca (Pollensa), leg. Germà Jordà; es probablement especie nova per a la península. *B. laterale* Dej., Montseny VIII, 15, leg. Zariquiey; *Bradycellus distinctus* Dej., St. Gervasi IV, 15, leg. Germà Benito E. C.; *Metabletus obscurogutatus* ab. *obsoletus* Dej., Cervera 11-III-15, leg. P. F. Vila, C. M. F. Silfidits: *Choleva punctata* Briss., Cervera, 20-IV-15, leg. P. F. Vila, C. M. F. Stafilinidits: *Platystethus cornutus* var. *alutaceus* Thoms., desemb. del riu Besós 17-VI-12. Cantaridits: *Charopus rotundatus* Er., Montserrat 15-VII-10; *Malachius spinipennis* Germ., Guissona 22-V-12, leg. P. F. Vila, C. M. F. Tenebrionidits: *Akis spinosa* L., Cervera, 36-III-15, leg. id. id.; *Tribolium (Stene) confusum* Duv., Masnou, 25-X-11, perjudicials al blat de moro enmagatzemat.

Comunicació herpetològica.—El P. Barnola presenta un petit gripau viu (Bufònit) de color vermella trobat a la «Bora gran d'en Carreras» a Serinyà, proposa que s'el tingui en observació i's procuri sa determinació precisa. També donà per a el Museu uns ous de *Platydictylus turcicus*, trovats en nombre de nou, en un terrat, sobre de terra i sorra.

Casos d'aberració en la *Lacerta muralis*. (Rep.): El Sr. A. Janet, fa avinent la variabilitat en les plaques del cap que's presenta en tres exemplars de *Lacerta muralis* L. recullits a Santa Coloma de Gramanet pel soci Sr. Sagarra; aquest cas, diu, es notable perque les modificacions s'escauen en algunes de les plaques que's consideren invariables i com a caracters fixos per a la determinació específica. Fa remarcar també que tots els exemplars allí presentats pertanyen a una raça meridional i són molt diferents de la *L. muralis* L. dels voltants de París.

Au nova per a la fauna d'Europa.—El Sr. Sagarra dóna compte d'haver-se caçat al Prat del Llobregat una parella de la palmípeda *Dendrocycna viduata* (L.), propia de les regions tropicals d'Àfrica i Amèrica i que fins ara no s'havia consignat sa presència al continent Europeu. Un dels dos exemplars es conserva al Museu de la «Real Sociedad de Cazadores» cedit pel soci Sr. Leach que es el qui matà tan interessantes aus. El Sr. Sagarra afegeix que dada l'importancia de la troballa ampliarà aquestes noticies en un treball que té en preparació, sobre algunes aus rares, de Catalunya.

Donatius per a el Museu. — Un exemplar de *Clipeaster*, trobat pel soci Sr. Calzado en una pedra al enderrocar una casa de La Rambla.— Id. de Pegmatita amb Turmalina, Calamina, Broncita, Cuarçita, Crisotilo, Serpentina, Esteatita, procedent del Tibidabo pel soci J. Rosals.— Dos *Unio*, de Sant Julià de Ramis, donatiu del P. Barnola.— Un exemplar mascle de l'au *Sitta europæa caesia* procedent de Viladrau, donada per don Lluís Soler.— Dos ous de *Platydictylus turcicus*, donatiu del P. Barnola.
